Jegyzet a KÖZGAZDÁSZ FÓRUM 50. jubileumi száma alkalmából

SOMAI JÓZSEF, főszerkesztő

Az erdélyi magyar közgazdász társadalom szüntelenül igényt tartott magyar nyelvű gazdasági hírszolgáltatói és szakirodalomi forrásra. Az idők folyamán voltak is kísérletek ennek az igénynek a kielégítésére. A 89-es fordulat után még működött a székelyudvarhelyi *Pulzus* című magazinszerű hetilap, a sepsiszentgyörgyi *Pénz és piac* című, főleg hírszolgáltató hetilap, azonban sajnálatos módon mindkettőt rövid életük után elsodorta az idő.

Ezért évek hosszú során át foglalkoztatta Társaságunkat valamilyen romániai magyar gazdasági sajtótermék beindítása. Igen szerény kezdeményezésünk 1998 januárjában egy négy oldalas *Hírlevél*lel kezdődött, melynek szándéka az volt, hogy a Társaságunk tagjainak, közgazdászoknak és gazdasági szakembereknek, híreket, információkat szolgáltasson. Megjelenésekor célul tűztük ki, hogy lapunkat rendszeresítjük, egyfelől a tájékoztatás folyamatossá és hatékonnyá tétele, másfelől pedig egy fórum teremtése érdekében azoknak a közgazdászoknak a számára, akik kölcsönös tájékoztatás elvén alapuló szakmai kérdéseket kívánnak szakmabeliek tanulságára közölni.

Menet közben a tájékoztató írások mellett konkrét szakmai írások terének a növelésére kényszerültünk, hogy helyet tudjunk biztosítani olyan közgazdászok írásai számára, akik közérdekű szakmai véleményt vagy kutatásaik eredményét óhajtották a lap hasábjain közzétenni. Úgy hittük, hogy ezzel hozzájárulhatunk – és ez a hiedelmünk talán valóra is vált – közgazdászaink, gazdasági kérdésekben érdekelt szakembereink pontosabb tájékoztatásához, s talán a hazai közgazdaságtan fejlesztéséhez is.

Rövid időn belül valóban újabbnál újabb, a szakmát érintő területekkel bővült lapunk tematikája, s már az első megjelenési év számaiban mélyebb ismereteket feltételező szakmai írások kaptak helyet, bár akkor még nem tudtuk, hogy bátortalan kezdeményezésünknek mi lesz a jövőbeli sorsa. Menet közben ébredtünk rá, hogy lapunk hírterjesztő és gazdasági ismereteket népszerűsítő feladata mellett a szakmai tudományos műhely szerepét is betölthetné, mivel ilyen jellegű médiaforrás Erdélyben addig nem létezett. Nyolc évnyi próbálkozás után elmondhatjuk, hogy szerény kezdeményezésünk nem volt hiábavaló.

Hírlevelünk, az 1999/II. évfolyam 4. számától kezdődően, Közgazdász Fórum néven jelenik meg, immár 16 oldallal, így szakmai és tudományos írásoknak bővebben tudott helyet biztosítani. 2000 szeptemberében lapunk – Társaságunk tízéves jubileumi, 80 oldalas különkiadása alkalmából – megkapta a mai külső és belső formáját, és attól kezdve 24 oldallal jelenik meg még két éven keresztül, számos tartalmas írással. *Fórum*unk

2002 januárjától kéthavonta jelenik meg 28–34 oldalon, ezt követően valóra vált régebbi szándékunk, hogy rendszeres havi megjelenést érjünk el, ami 2005 júniusától sikerült is.

Ennek az évnek az újdonsága, hogy szaklapunk újított formát öltött. Erős szándékunk és reményünk, hogy mostantól havonta jelenjék meg egy-egy számunk. Fórumunk életében szintén fontos az ez év kezdetétől történt újítás, hogy a folyóirat a Romániai Magyar Közgazdász Társaság és a Babes-Bolyai Tudományegyetem Közgazdaság- és Gazdálkodástudományi Kar magyar tagozatának közös közlönye lett. Eddig is három kolozsvári egyetemi oktató volt a szerkesztőbizottságunk tagja, mégpedig Kerekes Jenő nyugdíjas egyetemi tanár, Vincze Mária professzor, kari dékánhelyettes és Juhász Mónika Anetta doktorandus. A januári számmal kezdődően pedig szerkesztőbizottságunk kiegészült Nagy Ágnessel, szintén a kolozsvári egyetem oktatójával. A szerkesztőbizottsági tagok írásai mellett eddig is igen sok jó szakmai dolgozatot közölt *Fórum*unk az egyetemi oktatók részéről, Kolozsvárról, de Csíkszeredából, Nagyváradról és Sepsiszentgyörgyről is, ezen kívül jó képességű, közölni óhajtó doktoranduszoktól és mesterisektől is. Fórumunk számára megtiszteltetésnek tekintjük, hogy Török Ádám, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja, illetve Csanádi András, a Magyar Tudományos Akadémia munkatársa szintén szerkesztőbizottságunk tagjai.

Folyóiratunk megújított formájában megtartja tartalmi struktúráját, de a közeljövőben igyekszünk mind a gazdaságtudományok elmélete, mind a gazdaság gyakorlati területéről a szakma szempontjából hasznos szakanyagokat közölni. A tudományos és tudományterjesztő dolgozatok mellett más közérdekű ismertetőket, recenziókat és európai uniós tájékoztatásokat is közzéteszünk a gazdaság iránt érdeklődők számára, ugyanakkor Társaságunk életéről, valamint az egyetemi életről is tájékoztatjuk tagjainkat, az oktatókat, illetve a diákokat.

A *Közgazdász Fórum* IX. évfolyamának 3., összesen 50. számánál tart. A rendszeres megjelenés mellett 2003 nyara óta nyolc különszámot is sikerült kiadnunk, amelyből öt szám egy-egy tudományos konferencia előadásait tartalmazza a következő témákkal: *A fejlődő gazdaságok bankrendszerének modernizációja* (2003. július, VI. évf. 4. sz., RIF konferencia, Kolozsvár); *Humán erőforrás mint modernizációs tényező a XXI. század elején* (2003. nov. VI. évf. 8. sz., Vándorgyűlés, Marosvásárhely); *Összefogás a vidékfejlesztés érdekében az EU-s csatlakozás folyamatában* (2004. szept.-okt. VII. évf. 5.sz., Civil Fórum, Kolozsvár); *Modernizáció a gazdaságban – növekedési kilátások, felzárkózási esélyek* (2005. nov.-dec. VIII. évf. 6.sz., Vándorgyűlés, Kolozsvár); *Gazdaságpolitikai alternatívák – Románia felzárkózási esélyei* (2005. dec. VIII. évf. 9. sz., Vándorgyűlés, Székelyudvarhely). Ezen kívül még három különkiadással jelentkezett a *Fórum*, mégpedig: a *Tízéves az RMKT* megemlékezés alkalmából (2000. szept. III. évf. 3. sz.); az RMKT megalakulásának 15. évfordulója alkalmából (2005. július, VIII. évf. 6 sz.), valamint kilenc tanulmányt tartalmazó különkiadásban foglalkoztunk *Egy új szövetkezeti mozgalomért*

címmel a vidékfejlesztés egyik legégetőbb kérdésével, a szövetkezetesítéssel (2003. szept. VI. évf. 6. sz.).

Szerkesztőségünknek akadémiai kül-, szaktestületi és levelező tagok, egyetemi tanárok, kutatók, doktorandusok, gyakorló szakemberek küldik anyagaikat. A lap profilját a tudományos és a gyakorlati szakmai élettel foglalkozó tanulmányok teszik tartalmassá. Prioritásaink közé tartozott a közgazdasági gondolkodás terén fontos szerepet játszó erdélyi személyiségek ismertetését, a szakoktatás történetét, illetve a következő témákat feldolgozó elemzések: a szakoktatás jelene és jövője, régiós vagy kistérségi, bank- és pénzügyről szóló elméleti és szakmai elemzések, a szövetkezetek története, gazdaság és erkölcs, az európai integráció, az euró és hatása, a környezetgazdálkodás, a kistérségek elemzése, illetve a gazdasági élet más fontosabb területei. Lapunkban eddig kétszáznál több időszerű, alapfontosságú gazdasági kérdésről szóló írás jelent meg, amely egytől-egyig alaposabb szakmai elemzés vagy kutatói munka eredményének tekinthető.

Lapunk hasábjain eddig 218 olyan írás jelent meg, amely mind időszerű, alapfontosságú gazdasági kérdésekről szólt, néhányat prioritásként kezelve, mégpedig: a szakoktatás története, aktualitása és jövőképe (24), vidékfejlesztés, kistérségi elemzés, szövetkezeti mozgalom (30), bankrendszer és monetáris politika (21), a gazdasági régiók (18), az európai integráció, az euró és hatása (21), az erdélyi gazdasági gondolkodáshoz hozzájárult személyiségek (20), gazdaság és erkölcs (7), környezetgazdálkodás (3) s további anyagok (74) a gazdaság más területéről. Az első hat témakört, a főszerkesztő a szerkesztőbizottság egyetértésével, tudatosan ösztönözte, tekintettel arra, hogy:

– A volt hírneves szakiskoláinknak még a híre is a múltba vész, ha nem foglalkozunk velük. Sikerült lapunkban bemutatni az erdélyi magyar nyelvű közgazdasági felsőfokú oktatást, a XIX. századtól napjainkig. Ezekből az írásokból kitűnnek ennek az oktatásnak a XX. századi viszontagságai, továbbá az a tény, hogy a magyar nyelvű felsőoktatást ért kedvezőtlen történelmi változások olyan akadályokat jelentettek kisebbségbe jutott magyar közösségünk gazdasági oktatása számára, amelyek ellehetetlenítették a létszámarányos gazdasági-pénzügyi értelmiségi gárda kiépítését. *Fórum*unkban sikerült az erdélyi pénzügyi-kereskedelmi-gazdasági magyar nyelvű szakközépiskolák történetét is városonként megörökíteni. Szükségesnek találtuk a jelenlegi felsőfokú oktatás rendszerét egyetemi és főiskolai központonként bemutatni, mint a gazdasági szakemberképzés legfőbb utánpótlási forrását;

– Mert a szövetkezeti mozgalom egykori gazdaságépítő szerepvállalásának feltárásával figyelmeztetünk egy új, a kisközösségek megerősödését szolgáló gazdasági lehetőségre, azzal a szándékkal, hogy a szövetkezeti mozgalom valamikori virágzásának szakszerű kutatáson alapuló felidézése példaértékű lehet a ma számára. Nagyon fontos sorozatnak tekintjük a szövetkezetek történetével foglalkozó, folyamatosan megjelenő tanulmányainkat, tekintettel arra,

hogy a XIX. század végén és a múlt század első felében a szövetkezeti mozgalom a gazdaságnak s egyben az egész társadalomnak igen pozitív jelensége volt, mint a erdélyi magyarság gazdasági életének szerves és hatékony része. Amit azonban a második világháború utáni rendszer centralizált, felbontott, kompromittált és főként a falusi dolgozók szabad akaratából életre hívott, és a javát szolgáló szövetkezetek vagyonát elfecsérelte. Még mindig nem késő és van kiút, tanulva a történelemből, hogy közösségünk felismeri a szolidaritás szükségességét;

– Mert a mindennapi életünket, de különösen a vállalkozói és a gazdálkodói réteg sorskérdéseit permanensen befolyásolja a monetáris politika, a bankrendszer és a valutaárfolyam alakulása, figyelembe véve azt a tényt is, hogy közgazdászaink közvetlen munkakörük okán nagy számban érdekeltek ebben a témakörben;

– A régió-diszkurzus az európai fejlődés jelenkori értelméből fakad. A *Fórum*ban megjelent 18 dolgozat a gazdasági szakemberek közelségébe hozza azt az igen jellegzetes feltevést, hogy Európa a nemzetek és régiók Európája. Tekintettel arra, hogy a régiók szerepe fokozatosan és meghatározó módon növekszik és a közös Európa stratégiai és cselekvési kérdésközpontja, *Fórum*unk hasábjain jelen voltak, vannak és lesznek a régiók tudományához kötődő kutatási eredmények;

– A gazdasági lemaradásból származó gondok enyhítésére és az európai gazdasági szintek megközelítésére az alternatíva a csatlakozási feltételek teljesítése. A gazdasági szakemberekre, közgazdászainkra számos igen fontos feladat, felelősség és szerep hárul ezen a téren, tehát kötelezően rá kell hangolódniuk a csatlakozás gazdasági kérdéseire. Az RMKT és ezen belül a *Fórum*unk szerkesztőbizottsága ilyen irányú felismerése régi, mert programjaiban és a megjelent tanulmányokban már több éve szerephez jutott az európai uniós csatlakozás és az euró bevezetésének sokrétegű problematikája.

– Azoknak a neves személyeknek a bemutatása, akik hozzájárultak az erdélyi magyar gazdasági gondolkodáshoz, abból a hiányérzetből fakadt, hogy a mai ifjú- és középnemzedék elég keveset tud a régiek kiemelkedő, gazdag értékeket hordozó tevékenységéről. Ezért tekintettük fontosnak a sorozat beindítását lapunkban, amikor bemutattuk olyan volt neves személyiségek hozzájárulását a gazdaságtudományokhoz, mint Wesselényi Miklós, Széchenyi István, Bölöni Farkas Sándor, Brassai Sámuel, Kővári László, Palocsai Rudolf, Mikó Imre, Rajka Péter, Bernády György, Debreczeni Márton, Apáczai Csere János, Szentkirályi Zsigmond, Kós Károly, Korparich Ede, Imre István, Kautz Gyula stb. Ez a sorozat szolgáltatta azt a további ötletet, hogy nagy gondolkodóinknak a gazdasági gondolkodásban játszott szerepét méltó módon tanulmánykötetben mutassuk be. Az ötlet nyomán ma már a harmadik kötet szerkesztése is folyamatban van.

Lapunkban helyet kapott gazdag munkásságuk bemutatásával Imreh István és Kerekes Jenő a 80., illetve Vita László a 70. születésnapja megünneplése alkalmából, Csetri Elek

előtt pedig, a hazai és nemzetközileg is elismert élő történészünknek 80. születésnapja alkalmából, gazdag tevékenységét ismertető interjúval tisztelegtünk.

Rendszeresen közöltük a Társaságunk, a RIF és a KGK szakmai ifjúsági szervezetek minden fontosabb rendezvényét, eseményét, de azokról a tanulságos rendezvényekről is tájékoztattunk, amelyeken közgazdászaink meghívottként voltak jelen. Bemutattunk tizenhét vállalkozásfejlesztő központot (Rajka Péter Vállalkozók Szövetsége, Brassó Megyei Iparosok és Kereskedők Szövetsége, Szatmárnémeti, Vállalkozók Fóruma Egyesület, XX. Század Alapítvány, Partium Klub Vállalkozói Társulás, Szatmárnémeti Kis- és Középvállalkozásokat Fejlesztő Központ, Kolozsvári Privat Business Club Egyesület, Gyergyószentmiklósi Mark House Klub, Innovációs és Inkubációs Szövetség, Aradi Kis- és Középvállalkozás-fejlesztési Központ, Mercurius Gazdaságfejlesztő Szervezet, Invest Consultans Kft., ASIMCOV Kovászna, Amőba Alapítvány, Udvarhelyszéki Magánvállalkozók Szövetsége, RegioNet Alapítvány, Vállalkozók Fóruma Egyesület, Szatmárnémeti), az életképesebb kapcsolatrendszer fenntartása érdekében.

Folyamatosan közöljük 1999 januárjától Pásztor Csaba feldolgozásában az *Újdonságok a gazdasági és pénzügyi jogszabályozásban* című, a szakma területén igen népszerű összefoglalóit a legújabb törvénykezésekről, folyamatosan ismertetjük a legidőszerűbb rendelkezéseket, a friss törvények indexét és rövid tartalmát. Ezt a rovatunkat, amely jelenleg már a 35. résznél tart, az érdeklődésre való tekintettel, a gyakorló közgazdászok hasznára folytatjuk.

Lapunkban helyet kaptak a rendezvények tartalmi bemutatásai, RMKT-hírek, pályázási lehetőségek, új könyvek. *Mementó* címmel közöljük az olyan múltbeli történéseket, személyiségek évfordulóinak vagy jelenségeknek a felidézését, amelyek tanulságul vagy példaképül szolgálhatnak a mának.

A *Közgazdász Fórum* új színt hozott Társaságunk életébe, éppen ezért a jövőben is keresni fogjuk a fennmaradásának, fejlesztésének fenntarthatósági lehetőségeit, tekintettel arra, hogy színvonala emelkedőben van, és az utóbbi időben láthatóan növekedett az iránta való érdeklődés, tehát ma már bátorkodunk kijelenteni, hogy a IX. évfolyamát kezdő *Közgazdász Fórum* mindinkább teljesíti feladatát. Ma már nemcsak a szerkesztő keresi a szerzőt, hanem ennek fordítottja is gyakori: ahhoz, hogy a felajánlott anyagok különösebb nehézség nélkül összegyűljenek s minőségileg is megfeleljenek az elvárásoknak, akadémiai külső tagok, egyetemi tanárok, kutatók, doktoranduszok keresik meg szerkesztőségünket.

A lap profilját megtartottuk: tudományos és szakmai tanulmányok foglalják el a lap zömét, ugyanakkor folytattuk a beindított sorozatokat, amelyeket új rovatokkal szeretnénk kiegészíteni. A lap külföldi és belföldi népszerűsége nőtt, színvonalát igazolja, hogy elismerik, és újabbnál újabb neves szerzők igényelnek teret benne. Véleményünk szerint elérkezett az idő a folyóirat akkreditálásához, amelynek érdekében a tartalmi és formai kötele-

zettségek teljesítésére már megtettük az első lépéseket. Megjelenésének anyagi fedezete, bár szerény körülmények között, mindeddig biztosított volt, megjelenését támogatta a Nemzeti Kulturális Alap és az Illyés Közalapítvány tudományos gazdasági szekciója, a Communitas Alapítvány, valamint a Román Nemzeti Bank.

Amellett, hogy a technikai szerkesztőink fiatalok, majd mind huszonévesek voltak (Piskolti Éva, Incze Emma, Kelemen Jutka, Incze Ferenc, Könczey Elemér, Gáti Attila, Kercsó Csaba), elégtétellel állapítjuk meg, hogy igen szép számban jelentkeztek ifjak, doktoranduszok és mesterisek, közérdekű szakmai írásokkal is. Szomorúan tapasztaljuk, hogy a középgeneráció tartózkodik az írástól a magyar szaknyelvismeretben való járatlansága miatt, pedig a szakma sokat veszít az amúgy tisztes funkciókat betöltő, szakmai ismeretekben igen gazdag közgazdászok tudásának nélkülözése miatt.

Bátorkodunk kijelenteni, hogy az utóbbi öt évben – amelyben a *Közgazdász Fórum* szellemi integráló szerepet játszott – lapunk számról számra történő fokozatos gazdagodásával párhuzamosan láthatóan élénkült Társaságunk szellemi élete. Az utóbbi években ma már havonta megjelenő lapunk, a *Közgazdász Fórum* kutatásintegráló szerepet játszott, s láthatóan élénkült a Társaságunk tevékenysége keretében fellendült a kutatási munka. Ezen a területen határozott előrelépést tettünk: szaklapunk tartalmi gazdagodásának és a megjelent anyagok minőségének javulása tapasztalható, emellett pedig új könyveket adtunk ki, szótárat készítettünk, kutatócsoportot hoztunk létre. Türelmes, nyolc éves munkával eljutottunk oda, hogy ma már lapunknak kb. 80%-át szaktanulmányok foglalják el.

Következtetésünk és határozott álláspontunk, hogy egy gazdaságkutató intézet létrehozása történelmi szükségletté vált, mert a megmaradás és az itthonmaradás kérdése sorskérdés, ez pedig ma elsősorban gazdasági-szociális kérdés. A gazdasági és szociális kérdések kutatása, elemzése, stratégiák, tervek kidolgozása és alkalmazása csak tudatosan szervezett, tudományos alapokra helyezett, rendszeres munkával lehetséges, mégpedig a szétszórt kutatás közös intézménybe való szerveződésével.

A jövőben is maradunk annak a kitűzött szándéknak a hívei, hogy a *Közgazdász Fórum* célja az erdélyi magyar közgazdásztársadalom, a vállalkozói réteg, valamint a gazdasági kérdések iránt érdeklődők szakmai és tudományos sajtóorgánuma legyen. Közlési teret biztosít a gazdasági jellegű tevékenységek, események, rendezvények gyors, tárgyilagos tájékoztatásának, szakembereink szaktanulmányainak megjelentetésének, az európai integráció és regionális együttműködési eszmék terjesztésének, a demokrácia és piacgazdaság elvei szellemében.

Hisszük, hogy mint egyedüli romániai magyar szaklapot a közgazdász-társadalmunk és a gazdasági kérdések iránt érdeklődők nemcsak igénylik, de képesek is fenntartani. Mi ezért mindent megteszünk, s számítunk az Önök segítségére.